

دیدگاه غرب دنبال مذاکره است یا ائتلاف وقت؟



دور سوم مذاکرات ایران و گروه 5+1 در مسکو پایان می‌یابد ولی کارشناسان و مردم برخلاف مذاکرات بغداد انتظارات زیادی از این دور مذاکرات ندارند، چراکه در فاصله مذاکرات بغداد و مسکو بیشترین سیگنال‌هایی که از سوی کشورهای جناح غربی گروه 5+1 ارسال شد ناامیدکننده بود.

دور سوم مذاکرات ایران و گروه 5+1 در مسکو پایان می‌یابد ولی کارشناسان و مردم برخلاف مذاکرات بغداد انتظارات زیادی از این دور مذاکرات ندارند، چراکه در فاصله مذاکرات بغداد و مسکو بیشترین سیگنال‌هایی که از سوی کشورهای جناح غربی گروه 5+1 ارسال شد ناامیدکننده بود.

به نظر می‌رسد تصور 5+1 از مذاکرات متفاوت از روندی است که در استانبول پیش‌بینی شده است. مفروض اولیه آنها تأثیرگذاری تحریم‌ها و فراهم شدن شرایط برای عقب نشینی ایران و آمادگی برای امتیاز دادن بود ولی در عمل این اتفاق نیفتاده است، لذا غربی‌ها دچار تناقض در ماهیت و دستور کار مذاکرات شده‌اند، به طوری که هنوز پیرامون کف و سقف مطالبات و انتظارات از مذاکرات و روش رسیدن به آنها توافق اساسی صورت نگرفته است.

نوع عملکرد و رفتار جناح غربی گروه 5+1 در طول یک ماه گذشته بیان‌کننده این است که آنها نمی‌خواهند گام جدی در جهت پیشبرد مذاکرات و لغو تحریم‌ها بردارند و به نوعی به دنبال ائتلاف وقت هستند. به عبارت دیگر آنها در شرایط فعلی به دنبال مرتفع کردن یک نیاز تاکتیکی یعنی تداوم مذاکرات هستند. برای آنها سخت است که حق مشروع ایران در دستیابی به انرژی صلح آمیز هسته‌ای را به رسمیت بشناسند.

به رغم اینکه به طور ضمنی این حق را در مذاکرات استانبول مورد تأیید قرار دادند، برای آنها سخت است که گام اساسی در جهت لغو تحریم‌ها بردارند اگرچه در عمل آمریکا تاکنون 18 کشور را از تحریم نفتی یکجانبه معاف کرده که این خود نشانه‌ای از شکست تحریم‌های یکجانبه است. درواقع نقطه جدی مذاکرات به رسمیت شناخته شدن حق ایران در غنی‌سازی اورانیوم از طرف گروه کشورهای 5+1 است، حال اینکه درصد غنی‌سازی چقدر باشد می‌تواند در فرایند مذاکرات مورد بررسی و توافق قرار گیرد.

با به رسمیت شناختن حق ایران طبیعی است که ایران آمادگی اقدامات لازم برای اعتمادسازی در سطح بین‌المللی را دارد، ولی از آنجا که امتیاز این اقدام لغو تمامی قطعنامه‌های شورای امنیت و تحریم‌های یکجانبه است جناح غربی گروه 5+1 به خاطر فشارهای رژیم صهیونیستی به شدت از این موضوع وحشت دارد. بنابراین اگرچه در دور اول مذاکرات مسکو که دیروز برگزار شد پیشنهادهای پنج گانه ایران مورد بررسی و گفت‌وگو قرارگرفت ولی پیشرفت مذاکرات امروز مبتنی بر پذیرش توافقات استانبول و بغداد یعنی اصل گام به گام، اصل اقدام متقابل و مبنا قرار گرفتن سند ان پی تی است که با به رسمیت شناختن حق ایران در غنی‌سازی و لغو تحریم‌ها شروع و با اقدامات اعتمادساز ایران می‌تواند ادامه پیدا کند.

طبیعی است که در آن شرایط توافق طرفین پیرامون بحران‌های بحرین و سوریه، عراق و افغانستان می‌تواند به اعتمادسازی بیشتر بین طرفین و ثبات افزون‌تر منطقه خاورمیانه بینجامد. آنچه از تلاش‌های پیرامونی مذاکرات مسکو استنباط می‌شود فضا سازی گسترده منفی رسانه‌های غربی برای فشار بیشتر بر ایران است. در واقع این رسانه‌ها همه خواسته‌های 5+1 را شامل درخواست از ایران برای تعلیق غنی‌سازی 20 درصدی، خارج کردن همه اورانیوم با غنای 20 درصد از ایران و تعطیلی تأسیسات غنی‌سازی در فوردو اعلام کرده و پیرامون آن فضا سازی می‌کنند که البته در مذاکرات بغداد هم بر این مواضع تأکید می‌شد.

در واقع آیفاسازی‌ها به این منظور است تا مبدا گروه 5+1 حق غنی‌سازی ایران را به رسمیت بشناسد و طبیعی است که اگر روند این دور از مذاکرات متأثر از فشار کشورهای دارای موضع افراطی نسبت به ایران باشد سرنوشت مذاکرات مبهم خواهد بود. البته رئیس هیأت مذاکره کننده ایرانی دیروز اعلام کرد که پیرامون مکان دور بعدی مذاکرات در پایان مذاکرات مسکو تصمیم‌گیری خواهد کرد و اگر طرف مقابل در این مذاکرات جدی نباشد شاید نیازی به تعیین مکان برای دور چهارم مذاکرات نباشد. به هر حال انتظار می‌رود با توجه به شرایط خاص طرفین حاصل مذاکرات دو روزه مسکو پیشرفت‌های جدی و اساسی در روند مذاکرات باشد که حداقل شرایط را برای تداوم مذاکرات در دور چهارم فراهم نماید.

* استاد روابط بین‌الملل دانشگاه خوارزمی